

Filosofia 6/16. UNA NOVA MANERA D'APRENDRE A PENSAR. Els ALUMNES DEL COL·LEGI PÚBLIC DE SANT JORDI TREBALLEN LA FILOSOFIA DES DELS PRIMERS CURSOS D'EGB.

Parlar de filosofia a l'àmbit escolar, encara avui, és parlar d'una Ciència poc important, que no sabem molt bé per què serveix i que està reservada als alumnes dels darrers cursos de BUP i de COU.

Acostumats a aquest conformisme d'alumnes, pares i fins i tot de filòsofs i d'administradors, ens ha sorprès agradablement l'aparició de programes educatius i associacions de professionals que reconeixen la importància que ha de tenir l'ensenyament de la filosofia en el sistema educatiu.

FILOSOFIA 6/18

Una de les experiències més importants i que de cada dia té més ressò a les nostres illes, és el programa Filosofia 6/18.

Les primeres passes d'aquest programa les va donar ara fa vint anys, Matthew Lipman, Cap del Departament d'Educació General del Col·legi Universitari de Ciències Farmacèutiques i Professor de l'Universitat de Columbia (Nova York).

Amb la seva pràctica docent, Lipman constatava dia a dia, que els seus alumnes no disposaven de les habilitats de raonament necessàries per poder seguir amb aprofitament un curs superior de filosofia. La recerca de solucions va esser agosarada i el conduí a l'elaboració d'un programa d'iniciació a la filosofia que fa arribar aquesta ciència als infants de més de sis anys.

Simultàniament amb la publicació dels fonaments del seu programa -"Philosophy in the class room" ens presenta els trets pedagògics del seu sistema i "Growing up with

philosophy" les seves bases filosòfiques- Lipman ha elaborat materials didàctics, fins aleshores inexistents i que són fonamentals per a l'aplicació del programa. La primera novel·la publicada fou "Harry" (traduïda al català amb el títol "Aristòtil Mas") l'any 1974. Està adreçada a infants de 10 i 11 anys i proporciona els instruments bàsics del raonament (tècniques de pensament crític, lògica formal i informal) que l'alumne anirà aplicant als diversos camps de coneixement.

Entre 1976 i 1981 es publiquen les restants novel·les que integren el currículum del programa Filosofia 6/18, a més a més dels manuals per al professor que acompanyen cada novel·la.

A les nostres illes el programa es va començar a experimentar fa tres anys i actualment es realitza a 8 centres d'EGB i a 4 de BUP.

L'EXPERIÈNCIA DE SANT JORDI

El Col·legi Públic de Sant Jordi, va esser un dels primers en assumir el programa com a Projecte Educatiu. Per conèixer la seva experiència hem parlat amb Pere B. Morey, director del centre.

L'escola de Sant Jordi -ens diu Pere B. Morey-, es va plantejar treballar la filosofia a l'escola, gràcies als contactes del professorat amb na Carme Ripoll, la qual va impulsar la creació d'un grup de treball sobre filosofia 6/18 al Centre de Professors de Palma(CEP) i que actualment és la coordinadora del programa a Mallorca.

Les primeres activitats escolars es dugueren a terme durant el curs 1989/90 al cicle superior i simultàniament s'iniciaren una sèrie de xerrades per als professors del centre a càrrec d'Eulàlia Bosch (coordinadora del Programa al Principat) i de Carme Ripoll.

Els professors s'anaren incorporant progressivament al grup de treball del CEP i es va començar a valorar la possibilitat de fer extensiva l'experiència a tot el centre.

D'aquesta manera el Pla de Centre del curs 90/91, recollia el projecte com a un objectiu prioritari de l'escola i s'iniciaren les sessions de filosofia de 4rt. a 8è. d'EGB. Durant el present curs escolar s'ha incorporat 3è. curs, mentre que el cicle inicial s'incorporarà tan aviat apareguin publicats en català els materials didàctics adients.

LES SESSIONS DE FILOSOFIA

El programa defuig la memorització de conclusions de pensadors i experts i pel contrari fomenta que els infants reflexionin, comparin, contrastin, qüestionin, formulin hipòtesis, observin, mesurin, comprovin... i en definitiva, aprenguin a pensar per si mateixos.

A les sessions, -ens explica el director-, els infants treballen amb una novel·la ("Pimi" o "Aris" segons els cursos) adaptada a les edats dels alumnes. El protagonista és un nin al qual li passen coses i es planteja situacions que qualsevol nin de la seva edat es podria plantejar, amb l'objectiu de donar peu a un procés de discussió que segueixi unes pautes de raonament.

Després de llegir un fragment de la novel·la, els infants, d'una manera voluntària, van indicant qüestions que els han cridat l'atenció, amb les quals es confecciona un llistat. Seguidament, argumenten per què han destacat aquests aspectes, la qual cosa suposa una primera passa cap al raonament i dona peu a la discussió dels diferents punts de

vista. Aquest procés, a vegades, és reforçat amb una sèrie de propostes d'activitats per part del mestre, que ajuden als infants a no perdre de vista l'objectiu de la discussió i en moltes d'ocasions l'ajuden a entendre determinades situacions conflictives, plantejades en el transcurs de la discussió.

El professor Lipman destaca la importància dels debats a classe indicant que *"gràcies a la pràctica continuada de fer judicis, els estudiants a les classes de Filosofia per Nens comencen a pensar de forma més sofisticada i més responsable, per què el seu pensament és autocorrectiu, sensible al context i basat en criteris quan jutja"*.

Tots els alumnes, i de manera correlativa, són secretaris d'una sessió i en realitzen l'acta una vegada que aquesta a finalitzat, la qual és llegida al principi de la següent sessió pel nou secretari de torn. Això suposa un exercici de síntesi i de claredat, ja que el resum no és llegit per qui l'ha redactat i, a més a més, ha d'ésser entès i acceptat per tot el grup classe.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES ENTORN DE LA FILOSOFIA

L'inici de les sessions de filosofia han suposat un important canvi per la vida escolar de Sant Jordi, la formació i l'experiència que els mestres han adquirit dona els seus fruits més enllà de l'hora de filosofia i enriqueix tota l'activitat escolar.

Aquest fet i la forta motivació que el programa ha suposat per als alumnes ha provocat l'organització d'un conjunt d'activitats complementàries entorn al projecte.

Exposicions de dibuixos dels protagonistes de les novel·les, treballs de llenguatge i de plàstica relacionats amb el tema són algunes de les que s'han realitzat, però la més important és l'intercanvi entre alumnes i professors amb l'escola de Ca'n Puig de Banyoles que es va iniciar ja fa dos cursos escolars, coincidint amb

l'inici de les sessions de filosofia. Els dos centres realitzen el mateix programa i, per tant, els materials i les experiències fruits de l'intercanvi enriqueixen el treball comú.

ORGANITZACIÓ

A nivell organitzatiu -segons el nostre interlocutor- la pràctica de la filosofia a l'EGB planteja una sèrie de problemes. Entre d'altres destaca el fet que la filosofia no sigui una matèria curricular i, per tant, les hores per realitzar les sessions s'han de treure d'altres matèries; l'indispensable pla de formació del professorat i la necessitat de fer grups reduïts (dividir al grup classe en dos subgrups) a l'hora de realitzar les sessions. Aquests i d'altres problemes s'han resolt a l'escola de Sant Jordi gràcies a la col.laboració del professorat del centre així com al suport que ha suposat la coordinació amb altres experiències similars a través de grups de treball i seminaris.

LA FORMACIÓ DELS MESTRES

El director, ens explica que el Claustre de Professor de Sant Jordi, combina diversos recursos per a la seva formació. El primer i més proper a la realitat de la classe és el departament. Aquest està format per tots els

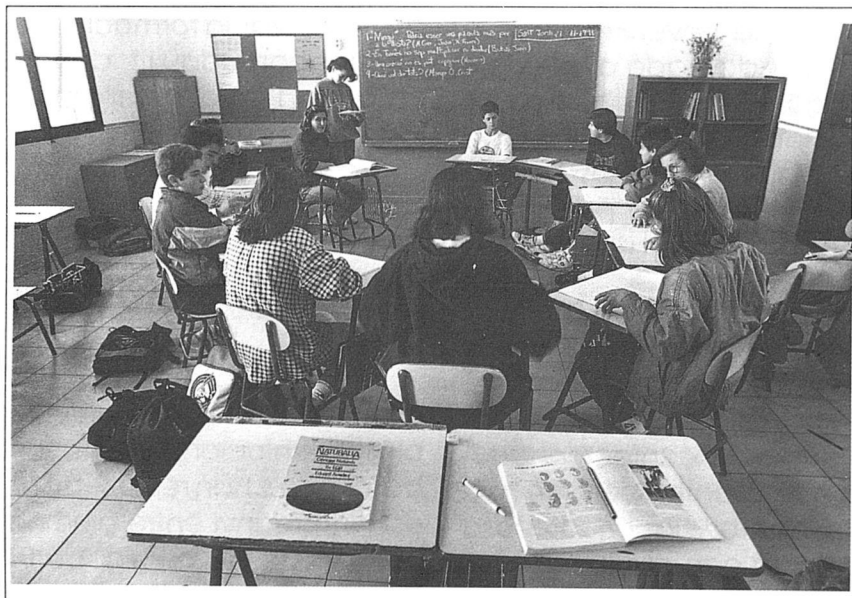
mestres que donen classes de filosofia, es reuneix cada quinze dies per discutir qüestions metodològiques, revisar i analitzar les actes que de les sessions fan els mestres o bé realitzar sessions de discussió de fragments dels mateixos llibres que utilitzen els infants, ja que sense una vivència personal de les situacions a les que s'han d'enfrontar els alumnes, és difícil dirigir i moderar una sessió.

El grup de treball, que fins el curs passat va tenir el suport del CEP, i per aquest curs espera tenir-lo, permet la coordinació entre les distintes escoles de Mallorca que realitzen l'experiència i és el marc idoni per a l'intercanvi i la programació d'actuacions.

Les Jornades de Formació, a nivell de Països Catalans, són el tercer recurs formatiu i constitueixen el punt de discussió i reflexió teòrica del programa.

PROJECTES DE FUTUR

L'escola de Sant Jordi, convençuda, per pròpia experiència, de la importància de l'ensenyament de la filosofia a l'EGB, creu necessari que l'administració reconegui i potencii el projecte per tal de solucionar els problemes organitzatius, de coordinació i de

formació que actualment pateixen els professors i els centres que inicien aquesta aventura.

En Pere, deixant els entrebanys propis del quefer innovador, per acabar, ens conta, il·lusionat, el projecte d'exposició artística itinerant que estan preparant a nivell de Països

Catalans i que comptarà, entre d'altres, amb la participació dels pintors Miquel Barceló i Xavier Mariscal.

L'exposició, que esperam que prest sigui una realitat, visitarà Mallorca i permetrà que tant infants i professors, com públic en general, visquin activament l'experiència de la filosofia 6/18□

— FITXA TÈCNICA —

Experiència: Filosofia 6/18

Centre educatiu: Col·legi Públic de Sant Jordi

Població: Sant Jordi (Palma)

Nombre de participants: 6 mestres i 155 alumnes

Nivell educatiu: de 3r. a 8è d'EGB

Data d'inici: Curs 1989-90

Activitats més importants: Sessions de filosofia, exposicions, intercanvis...

Col·laboracions: Centre de Professors de Palma (grup de treball). Distintes administracions han concedit beques individuals per a formació dels professors.

LA LLENGUA CATALANA A L'E.G.B. AMB LA METODOLOGIA MÉS AVANÇADA

Tot un sistema d'aprenentatge fet per autors mallorquins pensant en les necessitats pedagògiques de les nostres escoles.

Antoni Artigues
Ramon Bassa
Miquel Cabot
Ramon Díaz
Joan Lladonet
Immaculada Pastor
del Seminari de
Didàctica del Català
ICE-CENC.

Demani més informació a les bones llibreries o directament a les nostres oficines.

editorial
TMOLL
Torre de l'Amor, 4, Apartat 142
Tels. (971) 72 41 76 - 72 44 72
07001 Palma de Mallorca

Per al primer curs
del cicle inicial,
-recordi el nostre
conegutíssim
mètode

